

բուն իբրեւ կայր զինուոր մեքենայաբար դոր-
ծադրողը ըլլան, եւ կամ կայր ազգին մէջ
ասանկ ժողով մը կամ խորհուրդ մը, որ
մեքենայաբար հրամանակատար ըլլայ ուրի-
շի մը — եւ զեռ մէկ հատ մ'անգամ չեմ
զիտեր:

Ուստի կարծեմ բացորոշ տեսանք թէ
անկախ տնօրէնութիւն ըսելով, կը հասկը-
նանք իրմէ վեր եղող մարմնոյն, գործին
ամբողջութեան պատասխանատու, հետեւ-
աբար իր գործերու եղանակին մէջ ան-
կախ մարմին մը, եւ այս թեպէս մեզ նոր
բան մը կերելի, բայց դարձեալ ի վեր եւ
նոյն իսկ սահմանադրութեան ոգւով մեր
ընդունած վարչական մէկ ձեւն է:

Կրնայ հիմայ խնդիրը մէկ տնօրէնի կամ
քանի մ'անձերէ բաղկացեալ տնօրէնութեան
անկախ ըլլալուն բացատրութեանը: Օ.

Սեպտեմբ. երեսն.

— . . . խմբագիր .

Բաւական ժամանակէ որ մէկ իրա-
ւացի յօդուած մի կարգաւոր ձեւ թեր-
թի մէջ Օ. ստորագրութեամբ, որն որ
գաւառականաց իրաւունքը բռնաբար-
ուած կ'ըստորագրէ:

Գաւառականաց ոչ միայն իրաւուն-
քը Պոլսի եւ Պոլսոյ վարչութիւն կը ըն-
նաբար եւ ըստ քանց կը գոյծէ, այլ եւ
յոյն կը մեղծեն մեր իսկ կենդանութեան
մէջ. ահա հաւատարմ, Ալթիմարի խա-
չատուր քիչ քիչ է տարաբարեալ ի տուն
իւր պիտի լինի, բայց մեծ պատճառ մի
ունի. այն է ոսկին, մանրանիլի Ղազար
իւր վարդապետ եւ վանայ քանի մի
մարդիկ փախերեւ Ալթիմարի պիտի լինա-
գաւորեցնեն իրեն եթմանտուն եղբարց
վրայ. որ նախանձատ ժամանակը կ'ծած-
կէ, թէ ինչպէս եթմանտուն եւս մէկ
քարի վրայ պիտի դնէ:

Եւ նոյն աշխարհի երէք մասնաց եր-
կուք չընկնայ, թողմայի պէս կ'իսահա-
ւատ կերպով շօշափեցի ու տեսայ թէ
խառնուրի անցեալին մնացած արհա-
ւիրն որ անոնց արանն ու խղճէն ընդ-
դէմ մարդկութեան օրինաց կուգինք
կասեն, եթէ ոչ, ոչ, ոչ եւ յաւիտ-
եան ոչ կը բողոքեն, իսկ ի Պոլսի երբ
մանրանիլի Ղազարը կը բաղաւթի մեր եղ-
բայներուն, գուցէ եւ մութ օրհարա-
նաց մութ անկիւններու մէջ զանազան
սպառնալիքներ թափելով մեր եղբայր-
ներուն վրայ: Անոնք ալ կ'ստիպուին ի
պատրիարքարան դիմել բողոքելու:

Թէ որ վարչութիւն այս անգամ եւս
այն մարդ արդարացեալ դարձնէ, վերի
ըսածս իւր հետեւներն է, թող խելա-
մուտ լինի:

Ստոր պէս մէկ ուրիշ մի եւս պիտի
պրեմք, այն է վանայ անուանի Պօղոս
վարդապետ, որ հրաժարեալ Պօղոս պատ-
րիարք իւր անուանակից տեսնելով, ա-
նոր արձանագրութիւնները ու անոր հին
անունը եւ գործերը բացառութեամբ տա-
լով փոխանորդ վանայ առաջնորդին կո-
րոնէր եւ կը հաւատարմ, եւ արդ աս
արձան առաջնորդին բարձրանալու միտք
ունի, գուցէ եւ յաջողի. բայց մոռ-
նալու է արդեօք վարչութեան անոր հին
ընթացքը, ու արձանագրութիւնը աշ-
քէ պիտի չա՞նցնէ, նոյն իբրեւ կ'ընդ վա-
րդ անձը առաջնորդ պիտի ընէ՞ վանայ
քաղքին թէ ոչ, իրաւ որ հանրագրեւ
կերթան միտած սեւ ցած թէ Պօղոս
Պօղոս եւ դարձեալ Պօղոս կ'ուզենք կա-
սեն մեզ առաջնորդ:

Այս անգամ Պօղոս վարդապետի վա-
րուց բարուց մասին բան մի չեմք գրե-
ր, լուր թիւն կ'պահանջ, թէ որ նորեն
մեր հարեանակները այն գերահրաշ-
էակը իրենց տալովորդ կ'ուզեն, նոյն
ասին կը խօսիմք:

1869 ի վան մարտ 10

Ա. Պ. Գ.

— . . . խմբագիր .

Աւետարանին տուած հաւատ տեղե-
կութիւններուն նայելով, լուրջաբար մէջ ե-
ղած աւետարանական հայոյ ժողովա-
բանն ու դպրոցը, միախառնալով ծախս-
տուած մէկ տարի մէջն է եղեր, եւ թէ
նոյն միախառնալով առանց վարձու թաղին
մէջ գտնուած աւետարանականներուն:

տուած են եղեր: Ասիկայ պարտաւոր-
ւածին մէկ նոր կերպարանք մը տայ է,
որով խմբագիրը քանի մը հակասութիւն
ներս մէջ ալ լինելու է:

Աստուծոյ անհատական եւ տարանա-
կեղեցեղն հոգաբարձուաց ժողովին
խորհուրդովն ու աշխատութեամբ ծա-
խու առնուեցաւ եւ ոչ թէ միախառնալով
ձեւաբար է որ հոգաբարձուաց այն ժա-
մանակի միախառնալով հետ խորհրդ-
դակցեցան տա քանի մը վայր, եւ տար-
ժեքին մեծ մասն ալ անոնց (միախառնալով)
գործակցութեամբը կ'ընդունայ եւ Ամե-
րիկայի քրիստոնեայնեան օգնութիւն ա-
ռին, բայց բաւ մը անգամ չը խօսուե-
ցաւ այն ժամանակը թէ՛ ապիկայ միա-
խառնալով սեփական ստացուածքը պիտի ը-
լայ, եւ ժողովուրդը տնոր մէջ իր վար-
ձող պիտի նկատուի: Ասիկայ ալ ժաման-
նոյն եւ երեսուցորդ միախառնալով ծառայող-
թիւնովը հարեալ վարդապետութիւն մըն
է որ լինել յաջողի՞նք աղէկ: Աստուծոյ
չափ մեծ դժուարութիւններով առնը-
ւեցաւ, քանի եթէ խնայուէր թէ՛ ինչ
նպատակի համար կառնուի ի խոր, անուա-
րակոյս պիտի արդիւնէր: Հոգաբարձուաց
տնօրէնութեամբը դործը հաւաքուցեալ
ստորագր Սիւրբիտա աղայի յանձնա եղաւ,
քանի ինքը դեռ բացէն աւետարանա-
կան ժողովրդեան կողմը անցած չէր եւ
տունն ալ իր վրայ դնալու:

Եւ որպէս զի տունը որ եւ է վտանգե-
ղիւծ ըլլայ, հոգաբարձուաց խնդրեցին
միախառնալովն որ Սիւրբիտա աղայի ընդ-
նեն իրենց անուանը թուղթ մը առնեն
Ամերիկայի քանի մը երկրի տնօրէն-
ութեամբը, բայց թէ միախառնալով օր մը
կենդան առնուէր մեր սեփական ստաց-
ուածքն է կրտն, հոգաբարձուաց միտ-
քն անգամ չէր կրնար անցնի, այն սա-
տիճան վտահալութիւն կար որ թէ հը-
րեշտակ մըն ալ ինքեղբերս ալ խորհուր-
դը չէին կրնար հաւատարմ, գիրքին մէջ
գրուած տեսնելին կարէին: Թէ այս է
ձեւաբարութիւնը, այս իրողութիւնն ալ
կապացուցանէ որ ասիկ իր երկու տարի
առաջ նոյն իսկ միախառնալով խորհուր-
դովն ու հաւանութեամբը պ'արեւելի: Բ.
Դուռնեն Հայ աւետարանական ժողո-
վարդեան տնօրէնութիւն ժողովարանի ֆեթ-
ու գտնուցաւ, եւ ամեն պաշտօնական գոր-
ծողութիւնները եղան, բայց մէկ բանով
մը մինչեւ հիմա չը կատարուեցաւ, որ
էր որ պահանջեցին Բ. Դուռնի խորհուր-
թէ, Սիւրբիտա աղայի ժամանակը գալ
եւ քանի մը քիչ ընէ թէ այս չէնք բաշ-
խեցի Հայ աւետարանական ժողովրդեան,
եւ նա եղբայրս ըլլալով արդիւնեցաւ
բանը:

Անձկանք կը նայինք թէ միախառնալով
այս բաներուն ինչ պիտի պատասխանեն
արեւօք պիտի կարենա՞ն ասոնք ալ աստ
եւ սրայ ու անուանել:

Աւետարանը կը համարենք այս կէտին նը-
կատմամբ տալով մեզ ասիկ տեղի բուն
խօսիլ, քանի որ միախառնալով խնդիրը կա-
ռավարութեան վերածած են, եւ հոն
գաւառականական օրինօք պիտի քննուի
եւ գաւառի բանը, եւ անոր արդիւնքը
պիտի յայտնէ ձեւաբարութիւնը:

Արդ քանի մը խօսք ալ Աւետարանին
հակասութիւններուն վրայ ընելով, հոս
կը վերջացնէք խօսքերին: Աւետարանին
խմբագիրին խօսքին նայելով, այն տանը
մէկ մասը ձրի տուած են եղեր այն թա-
ղը բնակող «էհայիկն» որ իր ժողովա-
բանն ու դպրոցը գործածեն, որով բան
կուզէ թէ՛ անոնց այն ինչ ընթացքին չը
հաւանելով, այսուհետեւ գործածել չի
պիտի տանք, ստացուածքը մեր չէ մի-
այն քիչ մը վարք կըսէ թէ՛ «միախառ-
նուց» զիտուորութիւնը ըստ սովորու-
թեան կ'իրակի կ'իրակի ժողովարանը
պատմութիւն համար բանալ էր: Աստուծոյ
հակասակ հաստատութիւնները ինչ
ինքը հաշտեցնէ:

Դարձեալ կըսէ թէ, «պաղք քիմն-
լեր կ'իրակ քիարկիր» պիտանք քիւրտի
գրեալ թէ խոնկէր գալով Եստիքէն, կը
մոռնայ որ քիւր մը վերք բար էր թէ,
«պու. ելին պիւր աղբիւրնի ժողովարան
վէ մեքեթի ինչ քիւրաքը գուրնաքը»:

ար տեղի, մահէն ինչ քիւրաքը ինչ
միւլթիկն ըստ խոնկէր վերակեր: Եւ
հայրենեք իրենց թէ աս տուած բա-
նի ինչ տեղի, հասկըցութիւն եւ
ած էր մէջերին թէ ալ եւս պիտի չը-
գործածեն, եթէ եղած էր բարի: Եթէ
ոչ, ինչպէս կրնայ ամբաստանել զանոք
թէ «զապթ Եստիքէն» Եւ ինչպէս կը-
խոստովանի որ միախառնալով կողմնէ
«հասալ էլ ի՞նչ ալ հիւքի մէջէ միւրա-
ծաւթ օրնաւոր» Եւ բայց քանի մը տող
վարք կուրանայ Եստիքէն, ու քանի մը
պատուաւոր անձինք Զապթիլէն ինչ
ցուցին:

1869 ապրիլ 4

Ժողովարանի Կիւր:

— Երկու շաբթի օր Մաքրուհեան
վարժարանի քննութիւնը ինչպէս որ ը-
ստ այնպիս հրատարակել էինք, այսօր
հետեւեալ նամակը որ մեր մէկ սխալը
կուղղէ, դարձեալ կը հրատարակենք,
եւ կ'սպասենք մասնաժողովոյն տեղե-
կագրին:

— . . . խմբագիր .

Կրնալը մը որ բարեհաճիք ձեր
պատուական ըրագրին մէջ ընդունել
հետեւեալ քանի մը տողերս: Երկու-
ուան Մանգուլէն մէջ կը պատմէք
վարչութեան մասնաժողովոյն Պէշիկթա-
շի Մաքրուհեան վարժարանի վրայ ը-
րած քննութիւնը, բայց որովհետեւ
դուք ներկայ չիկըցաք գտնուիլ, ուս-
տի եւ ձեզի ինչպէս պատմեք են այն-
պէս ալ ընթերցողը կը հարցորէք.
սակայն այն ըսողներն եւ ոչ ոք ան-
ձամբ տեսաւ կամ լսեց, ուստի եւ պատ-
մութիւններն ալ բերնէ բերան անցած
զրոյներ են: Նոյն օր քննութեան ներ-
կայ գտնուեցան թաղական խորհրդոյ
անդամներն մեծադոյն մասը, ի թիւս
որոց պատմութիւն գտնուեցաւ:

Մասնաժողովը մեր առջեւ մի առ-
մի եւ երկարորէն քննեց ամբաստանու-
թեանց խնդիրը, ասոնց եւ ոչ մէկը
կը յաւ ապացուցանելով: Ինչպէս ընեա-
ն, ուստի չէ թէ ինչպէս ձեզի պատմե-
ք են, «ասոնց մէջ չափապանցութիւններ
բայց են այնպէս ձեւաբարութիւններ ե-
ղած ըլլալը պաշտօնացուեցէ, ոչ ոչ
չէ թէ ձեւաբարութիւններ, այլ մէկ մէկ
զրպարտութիւններ ըլլալը ապացուց-
ուեցաւ մասնաժողովոյն եւ մեր առ-
ջեւ: Իմ միտքս պատմութիւն ընել չէ,
որովհետեւ մասնաժողովը իւր տեղե-
կագիրը պիտի տայ վարչութեան, բայց
իբրեւ վրայ միտք իրաւունք ունիմ բո-
ղոքել երբ ձեւաբարութիւնը ծածկուած
տեսնեմ:

Յիշատի 12 ստորագրութեամբ գիր մը
եկաւ առ մասնաժողովն որ կողաչեւ
ստիպել տալ զգերապատիւ խորհրդ սըր-
բաղանը որ վարժարանի տնօրէնութիւնը
վերստին ընդունի, իբրեւ թէ Ն. սըր-
բաղանութեան հրաժարականն ըլլալ
պատճառ յուզմանց թաղին, սակայն
այդ երկուտասան աղաները կերելի որ
մոռցած են որ արագանին հրաժարա-
կան ստիպել միտք անգամ չունեցած
ժամանակն էր որ Մարտ 912 թուով
Պէշիկթաշի մէջ յաւանք քիւրաքին կայ
կը գուցէր:

Մասնաժողովը բնաւ իրաւունք չու-
նէր ոչ միայն ստիպելու այլ եւ ոչ հը-
րամանական եղանակաւ մը խորհրդ սըր-
բաղանին եւ դարձեալ տալ իւր հրա-
ժարականը: Մասնաժողովը զայս խոս-
տովանեցաւ բայց եւ աղաչեց թաղան-
ձանօք որ բարեհաճիք ընդունել ժողո-
վարդեան աղաները եւ վարչութեան
խնդիրը, եւ այս նշանաւոր խօսքն ալ
ըսաւ: «մեր Մասիւր կարդալով այնպէս
«հասկցանք որ Եստիքէն եւ Եստիքէն
«մասը ձեր տնօրէնութեան ղեկավար
«Թաղական խորհուրդը ներկայացուց
«մեզ ժողովարդեան կողմնէ բաղ-

մաթիւ ստորագրութեամբ հանրա-
«դրութիւն մը որ ձեր սրբապետութեան
«տնօրէնութիւնը կը խնդրէ, ասով հաս-
«կըցուեցաւ որ մեծադոյն մասը ղեկ
«կը խնդրէ, մնացած մասը որ 12 հո-
«գի է կը բաղկանայ եղեր, անոնք ալ
«ահաւաստի ձեր տնօրէնութեան վե-
«րահաստատուիլը կը խնդրեն, ապա
«ուրեմն բոլոր թաղեցիկն առանց խոս-
«տութեան ղեկը կուզեն, ինչպէս կը-
«նաք այսպիսի աղաներ մերժել:

Հիտրահակալ եղաւ մասնաժողովը որ
ընդունեցաւ Պերապատիւ խորհրդ սըր-
բաղանը վարչութեան եւ հաստատու-
թեան աղաները եւ եւտ առաւ իւր
հրաժարականը ի միւլթիկութիւն բո-
վանդակ ժողովարդեան եւ ի քննութիւն
աղբատիկ տղայոց որոնք դարձեալ կը
գտնան իրենց հայրը ու պայտպանը:

Մամ մեծապատուութեան ձեւում:

1869 ապրիլ 8

Ի Պէշիկթաշ:

ԱԳԱՊԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Մեզ քիւր վարժարան միւլթիկութիւն
հէր գրամնտան, վէ քեզալէք միւլթի սա-
միլթի տէր, պաղը գալթար թէշիլթի իլէ,
չայրթի վէ ինչիկիսարմըք մուշիկ օլ-
մագտա տըրլար:

Պու ձիւմա իլթիսի կ'իրապա-
տիւ Յարութիւն սրբազան իլէ արժ. տէր
Սուքիտա հայր թէշիլթի իլթիլէր, վէ
քեզալէք, վէ ընթերցարան, վէ նօթա
տըրլարիստէ հազը պուրուսուլար,
վէ կերէք չափիտանը, կերէք մուշիլթի
նի վէ կերէք պիլթի թէշիլթի իլթիլէր տիւր:
Ղազէթամըքն թաղիկ վազթիստէ
գեր. Յուլիանէս սրբազան կապուտիկ-
եան տախի թէշիլթի իլթիլէր խօր:

Տէր Սուքիտա հայր մէքթեպի մեզ-
պուրա պիլ իրանէ օլմալ իւզէ 178 ի
ղուրուշ հիմմէթ իլթիլէր տիւր:

Բուսիտ տեվէթի սէթիլի հազըթ-
լէրի գեվէթի մատամ ինտաթիլթի ձե-
նապլէրի, մէքթեպիլթի ֆուգարա շա-
կիրտաննտան իրի նէթերիստէ պաշտպան
օլմագլըք հիմմէթ իլթիլէր տիւր:

Հայ գաւառիկներուն պիլթեպիտա տա-
խի պիլթը ինչ պաշտպանըք հիմմէթ
իլթիլէր իստտէ, կիճէլէք կիստիլթիլթի
լէրտէն օլմաշնա հիմմէթ իստտէլիստէ
իւմիտար օլմագլըք մուշիլթիլթի տիւր:
Քեզալէք իօղլատ խանտաննտան
Արախեան հաճիկ կարապետ Էֆէնտի
լէ, աղը թրապաշնալ կարապետ Էֆէն-
տի ծօրճիկան պիլթիլթի ֆազը գըղարնա
պաշտպան օլմագլըք հիմմէթ իլթիլէր տիւր:

Պաղը գեվէթը համիլթիլթի քեզալէք սա-
լէսիտտէ 80 նէթեր գաւառը գըղարա,
պիլթիլթի պատմա ֆիլթիլթիլթի իստա օլու-
մագտա տըրլար:

Մեզ քիւր համիլթիլթի ու սախալթիլթի-
լէրի քեզալթիլթի հազըքնտա թէշիլթի-
քիլթիլթի աղեթիլթիլթի իլթիլթիլթի:

ԼճԻՐ 20 - ԴԵՐԷ:

Էսհալը ումուլթիլթի ալըտը 41/10

» » գաբան. 41/10

ՓԵՐԷ 20 - ԴԵՐԷ:

Էսհալը ումուլթիլթի ալըտը 42

» » գաբ. 41.80

Պօրա տուրկուն գաբանտը:

ԷՍԶԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԷՒ

ԳԱԼԱՐԱ ԲԱՆԱԼԱԼ

Ապրիլ 8 Անշամ գաբանտը . . . 46 20

» 9 Սապահ ալըտը . . . —

» » Էն երեւոյթ . . . —

» » Էն աշաղը . . . —

Սապա 41/10

ԼԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱՆՏԸՆ ԹԱՊԻԱԱՆՍԻՆՏԵ
ԴԵՍ ԶԱՂԻՈՆՏԱ ԶՕԴՐՈՒ ԵՈՂԱ, ՆՈՐՈՐԲԱՆ ԱՊՅՈՒՀԱ
ՊԵՐՏԵՐԻՆ ԳՅԵՐԱՆՏԵՆ ՆՈՐՏԻՆ 647.